

Επουότητα είναι φωτοχυσιά !

Πηγμένο ήταν το λιμάνι της Χίου ως έξω, από τα καράβια της αρμάδας*. Κάθε λογιής σκαρι βρισκόταν κει πέρα. Τόσα τα κατάρτια και τα ξάρτια που δεν μπορούσες να ξεχωρίσεις ποιανού πλεούμενου ήταν. Για να γιορτάσουν οι Τούρκοι το μπαϊράμι τους, είχαν σηκώσει πολύχρωμα μπαϊράκια* και στα ξάρτια είχαν κρεμάσει λαδοφάναρα. Ολάκερο το λιμάνι φεγγοβολούσε.

Η πιο τρανή των μουσουλμάνων γιορτή είναι το μπαϊράμι*. Από κάθε καράβι ακούγονταν τραγούδια. Τα συνόδευαν ούτια και τουμπελέκια*. Το ζέφκι* όλο και κόρωνε. Μα πιο τρανό από παντού, ήταν στο ντελίνι* «Μανσουριγιέ» ! Η μεγαλοπρεπής καπιτάνα του Καρά Αλή*, το καύχημα του τουρκικού στόλου, είχε αράξει αποτραβηγμένο απ' τ' άλλα καράβια, αντίκρυ απ' το μπούρτζι*.

Δύο χιλιάδες ψυχές βρίσκονταν κείνη τη νύχτα πάνω στην καπιτάνα. Ο καπουδάν πασάς (ναύαρχος) Καρά Αλής είχε προσκαλέσει στο «Πασά Γκεμισί»*, όλους τους άλλους καπεταναίους από τ' καράβια της αρμάδας, για να γιορτάσουν αντάμα. Είχε πιεί τόσο τσίπουρο που δεν μπορούσε ούτε να σταθεί στα πόδια του.

Για να ξεχωρίζει η καπιτάνα, στο πρυμνιό το άλμπουρο είχε κρεμάσει το σαντζάκι (σήμα τής ναυαρχίδας). Μα και το πλωριό κατάρτι, ο ανηλεής ναύαρχος το είχε «στολίσει» με καμιά εικοσαριά κρεμασμένους Χιώτες, έτσι για να τους βλέπουν στο βραδινό γλέντι.

Μεσονύχτι. Το φεγγάρι βρισκόταν στη χάση του. Τ' αστέρια παιχνιδίζοντας καθρεφτίζονταν στη θάλασσα. Τα δύο μπουρλότα*, του Κανάρη και του Πιπίνου, ξεκίνησαν μέσα στο σκοτάδι με ρότα το λιμάνι της Χίου. Ο αέρας έφερε από μακριά τα τραγούδια των Τούρκων απ' το νυχτιάτικο ξεφάντωμά τους.

Τα δύο μπουρλότα γλιστράνε αργά και ήσυχα ανάμεσα στα τούρκικα καράβια, για να μην τα πάρει κανείς είδηση. Ο Πιπίνος φέρνει βορειοδυτικά το μπουρλότο του, με σκοπό να το κολλήσει στο χασνέ γκεμισί (αντιναυαρχίδα) του καπιτάν μπέη (υποναύαρχου) πού ήταν προς τα κει αραγμένο. Ο Κανάρης έβαλε ρότα κατά το λεβάντε*. Εκεί έχει αράξει η καπιτάνα. Όλο και ζυγώνει. Σωστό κάστρο είναι το τρικάταρτο ντελίνι τού Καρά Αλή μπροστά στο μικρό μπρίκι του Κανάρη.

Βρισκόταν τόσο κοντά πια το μπουρλότο, που οι γεμιτζήδες* της καπιτάνας κατάλαβαν ότι τούτο το καράβι δεν είναι απ' τα δικά τους, μα ξένο, και άρχισαν να φωνάζουν.

Ο Κανάρης όμως έχει προβλέψει. Στο κατάρτι του κυματίζει αυστριακή σημαία. Και μια φωνή ακούγεται απ' το μπουρλότο ν' αποκρίνεται στους Τούρκους:

- Ντέμτσοι! Ντέμτσοι! (Αυστριακοί)

- Φούντο μπρε Ντέμτσοι! Φούντο! (Ρίξτε άγκυρα) Θα τρακάρετε, μπρε, με την «Καπιτάνα».

Καμιά απόκριση, αυτή τη φορά, από το μυστηριώδες «αυστριακό» καράβι που όλο και σιμώνει την καπιτάνα. Σε κάποια στιγμή οι σύντροφοι τού Κανάρη τον ακούνε να μονολογεί:

- Κωνσταντή, ήρθε η ώρα να πεθάνεις!

Ένα δυνατό τρακάρισμα ακούστηκε και το μπουρλότο ταρακουνήθηκε. Αυτό ήταν ! Η πλώρη του χτύπησε με τόση δύναμη, που χώθηκε όλη μέσα στη μπουκαπόρτα της καπιτάνας. Οι Έλληνες, με πρώτο τον καπετάνιο τους, πετάνε με μιας γάντζους και αλυσίδες και στα γρήγορα δένουν κολλητά τα το μπουρλότο με την καπιτάνα.

Ήταν τόσο αναπάντεχο το κτύπημα που πολλοί απ' τούς Τουρκαλάδες δεν προκάμανε να βασταχτούν και πέσανε ανάσκελα. Σαστισμένοι, δεν έχουν ακόμα νιώσει το τι έγινε... Απ' την κουβέρτα (κατάστρομα) βρίζουν τους «Ντέμτσους» που τρακάρανε πάνω τους χρονιάρα μέρα και τους χαλάσανε το γλέντι...

- Ρίξτε τη σκαμπαβιά* στο νερό και κατεβείτε όλοι σας , προστάζει ο Κωνσταντής και με τον δαυλό βάζει φωτιά στο μπουρλότο. Φωτιές ξεπετιούνται από παντού και αρχίζουν να γλύφουν τα πλάγια της καπιτάνας.

Ο Κανάρης πηδάει στη βάρκα όπου με καρδιοχτύπι τον προσμένουν οι συντρόφοι του. Αρχίζουν να λάμνουν*. Με δύναμη χτυπάνε τα κουπιά στο νερό. Απ' τη χαρά τους, μερικούς, τους παίρνουν τα δάκρυα.

Με τις πρώτες φλόγες, οι Τούρκοι καταλαβαίνουν ότι το καράβι που έπεσε πάνω τους δεν είναι αυστριακό, μα ελληνικό μπουρλότο. Σαστισμένοι παρατάνε το ζέφκι και τρέχουν στην κουβέρτα της καπιτάνας ξεφωνίζοντας:

- Γιαγκίν ! (φωτιά) Ατές γκεμισί! (μπουρλότο). Γκιουρλάρ! (άπιστοι)

Οι φλόγες ξαπλώνονται γρήγορα και τρώνε ότι βρίσκουν στο δρόμο τους. Τίποτα δεν μπορεί πια ν' ανακόψει την κορωμένη φωτιά. Λαμπάδιασε από παντού.

Ο Καραλής φοβερίζει το τσούρμιο του να σβήσει τη φωτιά. Πολλοί από τους γεμιτζήδες ρίχνονται κατά τη μεριά που έχει κολλήσει το μπουρλότο στο καράβι και προσπαθούν να το ξεμακρύνουν. Άδικα. Ο Κανάρης το έχει αλυσοδέσει με γάντζους τόσο καλά, μα και οι φλόγες δεν τους αφήνουν πια να πλησιάσουν.

Τα κανόνια της καπιτάνας ζεσταίνονται, κοκκινίζουν κι αρχίζουν να παίρνουν μονάχα τους φωτιά. Το ένα ύστερ' απ' το άλλο. Κι έχει 84

κανόνια το ντελίμι του καπουδάν πασά, που ξερνούν πυρωμένες τις σιδερένιες μπάλες τους και προκαλούν τον τρόμο.

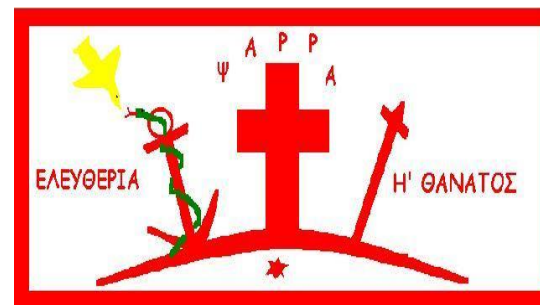
Γλυτωμό δεν έχει πια το όμορφο τρικάταρτο ντελίμι. Παρακαλάνε τον Καρά Αλή να το αφήσει και να φύγει. Ούτε που θέλει να τ' ακούσει. Πιστεύει ακόμα πως ο Αλλάχ θα τον βοηθήσει να το γλυτώσει.

Απ' τα πολλά τον μισοκαταφέρνουν. Με το στανιό τον κατεβάζουν οι δικοί του σε μια φελούκα*, να τον φέρουν στη στεριά. Δεν έχουν ακόμα κινήσει και σε μια στιγμή το πλωριό κατάρτι τριζοβολάει, γέρνει φλεγόμενο και γκρεμίζεται πάνω στη φελούκα. Βρίσκει τον Καρά Αλή στη μέση και του σπάει τη ραχοκοκαλιά. Ήταν αυτό το ίδιο που είχε κρεμάσει πάνω τους Χιώτες.

Τέτοια τιμωρία κανένας δεν πρόσμενε να 'βρει ο καπουδάν πασάς. Πλημμυρισμένο στα αίματα τον βγάλανε στη στεριά και σε λίγο ξεψύχησε. Τον θάψανε στο κάστρο, όπου ο τάφος του σώζεται ακόμα.

Οι Έλληνες με τη σκαμπαβιά τους όλο και ξεμακραίνουν για ν' ανταμώσουν το καράβι του Ραφαλιά που καρτεράει να τους παραλάβει. Τη στιγμή που ανεβαίνουν σε αυτό, λάμπει ξαφνικά από μακριά όλος ο τόπος. Ένας εκκωφαντικός κρότος ακούγεται, σαν να άστραψαν χίλια αστροπελέκια αντάμα. Η μπαρουταποθήκη της καπιτάνας πήρε φωτιά. Το καράβι ανατινάχθηκε. Αναμμένα ξύλα αποκαΐδια και ανθρώπινα κορμιά γέμισε η θάλασσα, ακόμα και η στεριά.

- Ετούτη είναι φωτοχυσιά! μονολογεί ο Κωνσταντής.

Τάκης Λάπας

Λεζικό

Αρμάδα: (ισπ. Armada)

Στόλος με πολυάριθμα πολεμικά πλοία

Μπαϊράκι: (τουρ. Bayrak)

Σημαία

Μπαϊράμι: (τουρ. Bayram)

Μεγάλη θρησκευτική γιορτή των Μουσουλμάνων.

Στις 6 Ιουνίου 1822, με το τέλος της νηστείας του ιερού μήνα Ραμαντάν, οι Τούρκοι γιόρταζαν το Σεκέρ Μπαϊράμ (γιορτή των γλυκισμάτων). Η γιορτή είναι κινητή, δηλαδή γιορτάζεται σε διαφορετική ημερομηνία κάθε χρόνο.

Ούτι

Τουμπελέκι

Ζέφκι (τουρ. Zevk)

Διασκέδαση, γλέντι

Ντελίι

Τρικάρτο πολεμικό ιστιοφόρο πλοίο.

Μπούρτζι (αραβ. Μπουρτζ)

Οχυρό πυροβολείο κοντά στην ακτή

Πασά Γκεμισί (τουρ. Paşa Gemisi)

Η ναυαρχίδα του στόλου. Η «Καπιτάνα».

Επί λέξει σημαίνει «το πλοίο του πασά» (gemi = πλοίο).

Η ναυαρχίδα του Καρά Αλή Πασά, είχε το όνομα «Mansuriye», ωστόσο οι ναύτες της την αποκαλούσαν «Burlota Saymazı» δηλαδή «αυτή που δε λογαριάζει τα μπουρλότα»

Μπουρλότο

Πυρπολικό πλοίο. Καράβι κατάφορτο με εύφλεκτα υλικά που προσκολλάται σε εχθρικό πλοίο, ώστε να του μεταδώσει πυρκαγιά.

Λεβάντε (ιταλ. Levante)

Ανατολή

Γεμιτζής (τουρ. Gemici)

Ναύτης

Σκαμπαβία και φελούκα

Κωπήλατη και ιστιοφόρος βάρκα

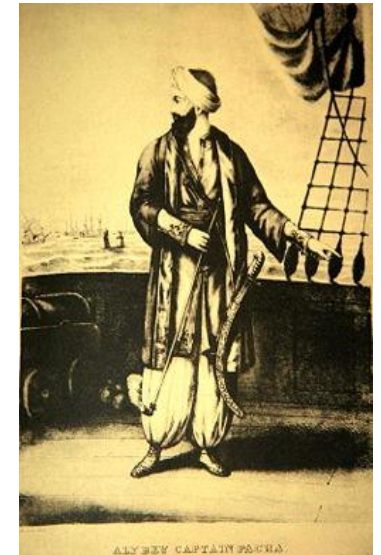
Λάμνω

Τραβώ κουπί

Ο Νασουχζαντέ Αλή Πασάς ήταν Αλβανός ναύαρχος του Οθωμανικού στόλου από το 1821 μέχρι τον Ιούνιο του 1822. Λόγω της απίστευτης σκληρότητάς του, πήρε το προσωνύμιο «Καρά Αλής» (ο μαύρος Αλής).

Ο Καρά Αλής διεύθυνε την επιχείρηση καταστολής της επανάστασης στη Χίο. Με εντολές του σφαγιάστηκαν 40 000 άνθρωποι, ενώ ο υπόλοιπος πληθυσμός του νησιού αιχμαλωτίστηκε και πωλήθηκε στα σκλαβοπάζαρα της Οθωμανικής αυτοκρατορίας.

Σκοτώθηκε τον Ιούνιο του 1822.

Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής

Το βράδυ της 6^{ης} Ιουνίου 1822, οι Τούρκοι γιόρταζαν:

- * τη νίκη τους στη Χίο
- * τα γενέθλια του Καρά Αλή
- * το μπαϊράμι
- * τον κατακλυσμό

Μετά το άναμμα του μπουρλότου, ο Κανάρης και οι σύντροφοί του:

- * το εγκατέλειψαν με μια σωστική βάρκα
- * έπεσαν στη θάλασσα και κολύπησαν μέχρι το καράβι του Ραφαλιά
- * ανέβηκαν στην «Καπιτάνα» και σκότωσαν τους Τούρκους
- * βγήκαν στη Χίο και κρύφτηκαν

Ποια φράση από το κείμενο φανερώνει ότι :

Η νύχτα δεν είχε φεγγάρι

.....

Ο ναύαρχος είχε μεθύσει

.....

Η τουρκική «Καπιτάνα» ήταν εντυπωσιακά μεγάλο πλοίο.

.....

Ερωτήσεις για το τετράδιο

1. Πώς είχε «στολιστεί» η τουρκική ναυαρχίδα για τη νυκτερινή γιορτή;
2. Ποιο τέχνασμα χρησιμοποίησε ο Κανάρης για να πλησιάσει την τουρκική ναυαρχίδα χωρίς να προκαλέσει υποψίες;

3. Τι ήταν τα μπουρλότα και πως χρησιμοποιούνταν; Γιατί οι Έλληνες επαναστάτες κατέφυγαν σε αυτό το όπλο εναντίον του Οθωμανικού στόλου;
4. Σύγκρινε τον τρόπο με τον οποίο διοικούν τους ναύτες τους ο ναύαρχος Καρά Αλής και ο καπετάν Κωνσταντής Κανάρης. Τι φανερώνεται για την προσωπικότητα και το χαρακτήρα του καθενός, μέσα από τη συμπεριφορά του;

Γράψε δίπλα στην πρόταση το χαρακτηρισμό που ταιριάζει.

ζηλιάρης, ζαβολιάρης, βρωμιάρης, πεισματάρης, κατσούφης, κουτσομπόλης

* Συνέχεια έχει κατεβασμένα τα μούτρα του και κάνει γκριμάτσες αποδοκμασίας

* Στο διαγώνισμα κάνω σκονάκι και ρίχνω καμιά ματιά όποτε δεν ξέρω κάτι.

* Από τη Μαρία μαθαίνω τα πάντα για τους γείτονες. Δεν της ξεφεύγει τίποτε.

* Ο διπλάνος μου στο σχολείο πρέπει να μισεί το νερό! Φαντάζομαι ότι λούζεται μόνο μια φορά το μήνα.

* Ο ξάδελφος μου κάνει πάντα το δικό του και δεν αλλάζει γνώμη με τίποτε.

* Η φίλη μου απαιτεί να διαβάζει τα μηνύματα στο κινητό τηλέφωνό μου.

Τώρα φτιάξε εσύ μια επεξηγηματική πρόταση για τον κάθε χαρακτηρισμό.

(γκρινιάρης)

(καυχησιάρης)

(ξεχασιάρης)

Ευικός	-ής	-ής	-ές
Όνομαστική	(ο)ειλικρινής	(η)ειλικρινής	(το)ειλικρινές
Γενική	(του)ειλικρινούς	(της)ειλικρινούς	(του)ειλικρινούς
Αιτιατική	(τον)ειλικρινή	(την)ειλικρινή	(το)ειλικρινές
Πληθυντικός			
Όνομαστική	(οι)ειλικρινεῖς	(οι)ειλικρινεῖς	(τα)ειλικρινή
Γενική	(των)ειλικρινῶν	(των)ειλικρινῶν	(των)ειλικρινῶν
Αιτιατική	(τους)ειλικρινεῖς	(τις)ειλικρινεῖς	(τα)ειλικρινή

• Τα επίθετα που κλίνονται όπως το *ειλικρινής*, *-ής*, *-ές* έχουν τους ίδιους τύπους στο αρσενικό και το θηλυκό γένος.

Συμπλήρωσε τις κλίσεις :

		Αρσενικά	Θηλυκά	Ουδέτερα
Ευικός	Όνομ.	ο ανηλεής ναύαρχος	η μεγαλοπρεπής καπιτάνα	το μυστηριώδες καράβι
	Γεν.			
	Αιτ.			
Πληθυντικός	Όνομ.			
	Γεν.			
	Αιτ.			